

[Time:2.30 Hrs]	[Marks:75]
Please check whether you have got the right question paper.	
N.B:	<ol style="list-style-type: none"> 1. All question are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks. 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 **a.Choose the correct alternative (Any-8)** 8

1. Rapid integration or interconnection between countries is known as:
(Globalization / Disinvestment /Liberalization)
2. What is F.D.I?
(Foreign Direct Investment ,Foreign Drugs Investigation ,Forensic Drugs investment)
3. Which one of the following played an important role in international human rights law?
(World war, The United Nations, Economic summit)
4. Which Article of Indian Constitution deals with Right to Equality?
(Article 13, Article 14, Article 16)
5. The term ecology was first proposed by_____.
(Graham Bell , Fredrick Ratzel , Ernest Hackel)
6. In a biotic community, the primary consumers are____.
(herbivores , carnivores , omnivores)
7. The term ‘Stress’ was coined by....
(Hans Selye, Hans Frank, Hans Dorwin)
8. _____ is the external cause of pressure.
(Uncertainty, Pessimism, , Children and Family)
9. Interpersonal conflict arises with an ....
(Individual, family, society)
10. ... . is the second step in the assertiveness process
(Disclosing your feelings, Paraphrasing content and feelings, Describing how you view the situation)

b.State whether the following statements are True or False (Any-7) 7

1. Eliminating government set restrictions or barriers is called Liberalisation.
2. Service sectors has been played major part in Indian Economy because of Information Technology
3. Eight Fundamental rights are there in Indian Constitution.
4. Microorganisms act as “nature’s scavengers”.

5. Brunt land Report is related with World War II.
6. Ethical people work towards social upliftment of the lower strata of the society.
7. When we judge people and groups based on our prejudices and stereotypes and treat them differently is known as discrimination.
8. Theory of self-actualization is innovated by Abraham Maslow.
9. Inter group conflict arises with an Individual.
10. Esteem needs talk about social needs.

- Q.2 a. Explain the concept of 'Privatization' and 'Liberalization' in detail. 15
OR
b. 'Information and Communication Technology has become an important tool in modern man's life' - Discuss
- Q.3 a. Define Human Rights. Explain its evolution and characteristics. 15
OR
b. What is Environmental Degradation? Explain its causes and impacts.
- Q.4 a. Explain the role of ethics & values in individual development. 15
OR
b. State how factors of socialization affect the personality development of an individual.
- Q.5 a. Explain different techniques of conflict resolution for maintaining peace in the society. 15
OR
b. Write short notes on (Any-3)
1. Corporate Farming
2. Fundamental Rights
3. Sustainable Development
4. Causes of stress
5. Types of conflicts

[वेळ: २:३० तास]

[गुण:७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
 सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही-८) ८
१. वेगवेगळ्या देशांमधील वाढती एकामता किंवा परस्पर संबंध _____ या नावाने ओळखले जातात . (जागतिकीकरण, निर्गुंतवणूक ,उदारीकरण)
  २. F.D.I चे पूर्ण रूप काय आहे (परदेशी थेट गुंतवणूक, विदेशी औषध तपासणी, फॉरेन्सिक औषध गुंतवणूक)
  ३. आंतरराष्ट्रीय मानवाधिकार कायद्यात खालीलपैकी कोणी महत्त्वाची भूमिका बजावली? (महायुद्ध, संयुक्त राष्ट्र, आर्थिक शिखर परिषद)
  ४. भारतीय राज्यघटनेचे कोणते कलम समानतेच्या अधिकाराशी संबंधित आहे? (अनुच्छेद 13, अनुच्छेद 14, कलम 16)
  ५. परिस्थितिकी हा शब्द प्रथम _____ यांनी प्रस्तावित केला होता. (ग्रॅहम बेल, फ्रेडरिक रॅटझेल, अर्नेस्ट हॅकेल)
  ६. जैविक समुदायामध्ये, प्राथमिक भक्षक ___ हे असतात. (शाकाहारी, मांसाहारी, सर्वभक्षक)
  ७. 'तणाव' हा शब्द .... यांनी मांडला. (हंस सेली, हंस फ्रँक, हंस डॉर्विन)
  ८. _____ हे तणावाचे बाह्य कारण आहे. (अनिश्चितता, निराशावाद, , मुले आणि कुटुंब)
  ९. आंतरवैयक्तिक संघर्ष एक . . . . सह उद्भवते. (व्यक्ती, कुटुंब, समाज)
  १०. .... ही ठाम असण्याची दुसरी पायरी आहे (तुमच्या भावना प्रकट करणे, आशय आणि भावनांचे वर्णन करणे, तुम्ही परिस्थितीकडे कसे पाहता याचे वर्णन करणे)

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा (कोणतेही-७) ७

१. सरकारी निर्बंध किंवा अडथळे दूर करणे यांस उदारीकरण असे म्हणतात
२. भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये सेवा क्षेत्रांचा महत्त्वाचा वाटा त्याचे कारण माहिती तंत्रज्ञान हे आहे .
३. भारतीय राज्यघटनेत आठ मूलभूत अधिकार आहेत.
४. सूक्ष्मजीव हे "निसर्गाचे सफाई कामगार" म्हणून काम करतात.
५. ब्रंट लँड रिपोर्ट दुसऱ्या महायुद्धाशी संबंधित आहे .

६. नैतिक लोक समाजातील खालच्या स्तरातील लोकांचा सामाजिक दर्जा उंचावण्यासाठी कार्य करतात.

७. जेव्हा आपण आपल्या पूर्वग्रहांवर आणि रूढींच्या आधारे लोक आणि गटांचा न्याय करतो आणि त्यांच्याशी वेगळ्या पद्धतीने वागतो तेव्हा त्याला भेदभाव म्हणून ओळखले जाते.

८. आत्मपूर्ती चा सिद्धांत अब्राहम मास्लो यांनी मांडला आहे.

९. आंतर-समूह संघर्ष एखाद्या व्यक्तीशी होतो.

१०. सन्मानविषयक गरजा ह्या सामाजिक गरजांबद्दल भाष्य करतात.

- प्र.२ अ) 'खाजगीकरण' आणि 'उदारीकरण' या संकल्पना तपशीलवार सांगा. १५
किंवा
ब) 'माहिती आणि संज्ञापन/संप्रेषण तंत्रज्ञान हे आधुनिक माणसाच्या जीवनातील महत्त्वाचे साधन बनले आहे' - चर्चा करा.
- प्र.३ अ) मानवी हक्कांची व्याख्या सांगून त्यांची उल्लंघाती आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १५
किंवा
ब) पर्यावरणाचा न्हास म्हणजे काय? त्याची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.४ अ) वैयक्तिक विकासातील नैतिकता आणि मूल्यांची भूमिका स्पष्ट करा. १५
किंवा
ब) एखाद्या व्यक्तीच्या व्यक्तिमत्व विकासात सामाजीकरणाच्या घटकांचा कसा परिणाम होतो ते सांगा.
- प्र.५ अ) समाजात शांतता राखण्यासाठी संघर्ष निवारणाचे विविध तंत्र समजावून सांगा. १५
किंवा
ब) टिपा लिहा (कोणत्याही-३)
१. कंपनी (कॉर्पोरेट) शेती
२. मूलभूत हक्क
३. शाश्वत विकास
४. तणावाची कारणे
५. संघर्षाचे प्रकार

